

RP 89/2018 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om Lantmäteriverket

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om Lantmäteriverket. Samtidigt upphävs den gällande lagen om Lantmäteriverket. I propositionen föreslås vissa ändringar i regleringen på lagnivå när det gäller Lantmäteriverkets ansvarsområde, uppgifter, organisation och övriga verksamhet. Syftet är att förenkla bestämmelserna om Lantmäteriverket. Mer generellt är målet att främja den funktionella effektiviteten i verksamheten och skötseln av uppgifterna inom Lantmäteriverket, som hör till jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde. Bland annat kommer bestämmelser om Lantmäteriverkets nätverk av servicepunkter inte längre att utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet, utan behörigheten att fatta beslut om detta överförs till Lantmäteriverkets operativa ledning.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2019.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	3
2.1 Lagstiftning och praxis.....	3
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	5
3.1 Målsättning	5
3.2 De viktigaste förslagen.....	6
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	6
4.1 Ekonomiska konsekvenser	6
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	7
4.3 Samhälleliga konsekvenser	7
4.4 Konsekvenser för personalen	7
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	8
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	8
DETALJMOTIVERING	8
1 LAGFÖRSLAG	8
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	12
3 IKRAFTTRÄDANDE	12
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	12
LAGFÖRSLAG	14
Lag om Lantmäteriverket.....	14

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Till de strukturpolitiska reformer som Juha Sipiläs regering genomför hör en utveckling av ämbetsverksstrukturen inom centralförvaltningen. De viktigaste utvecklingsprinciperna i samband med denna reform är en tydlig struktur och styrning, kundaspekten, elektroniska tjänster samt förmåga att förändras och hantera risker. Målet med centralförvaltningsreformen är också att göra det möjligt att använda resurserna på ett mer flexibelt sätt och att främja en enhetlig verksamhetskultur inom statsförvaltningen.

Under de senaste åren har Lantmäteriverket flitigt utvecklat sina elektroniska tjänster och lösningar för elektronisk kommunikation. När det gäller ledningen har detta inneburit att organisationens processer och tjänster har behövt omarbetas i takt med att omvärlden har förändrats. För att digitaliseringen ska kunna utnyttjas krävs det att organisationen och ledningssystemet fungerar på ett smidigt och anpassningsbart sätt. Den resultatansvariga ledningens roll betonas och verkets rättsgrund bör stödja denna modell.

Lagen om Lantmäteriverket (900/2013) förnyades helt i början av 2014 för att den organisationsreform som då trädde i kraft skulle kunna genomföras. Lagen ändrades 2015 när Geodetiska institutet och utvecklingsuppgifterna inom informationsteknik vid jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral införlivades i Lantmäteriverket. Samtidigt blev it-servicecentralen en verksamhetsenhet inom Lantmäteriverket enligt den nuvarande organisationsstrukturen.

Den 15 februari 2017 inledde jord- och skogsbruksministeriet ett projekt för att slå samman Livsmedelssäkerhetsverket (Evira) och Landsbygdsverket (Mavi) till ett nytt ämbetsverk. Meningen är att den del av Lantmäteriverkets it-servicecentral som producerar tjänster för andra ämbetsverk inom förvaltningsområdet än Lantmäteriverket ska införlivas i det nya ämbetsverket. Lantmäteriverkets övriga uppgifter inom informationsteknik ska fortsättningsvis produceras som stödtjänster vid Lantmäteriverket. Avsikten är att det nya ämbetsverket ska inleda sin verksamhet i början av 2019.

Eftersom den ovannämnda organisationsreformen är under arbete och den lagstiftning som reglerar Lantmäteriverkets verksamhet måste ändras för att reformen ska kunna genomföras, är det lämpligt att samtidigt se över denna lagstiftning även i övrigt. I enlighet med regeringens riktlinjer vore det ändamålsenligt att delvis övergå från den detaljerade regleringen på lagnivå om Lantmäteriverket till en mer allmän reglering.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Enligt 119 § 2 mom. i grundlagen ska de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. I Lantmäteriverkets lagstadgade uppgifter, såsom fastighetsförrättningar och inskrivningsärenden, ingår rättsliga avgöranden där det handlar om att fatta beslut som gäller individens rättigheter och skyldigheter, det vill säga utövning av offentlig makt. Till exempel omfattas de förrättningsmän som verkställer fastighetsförrättningar av bestämmelserna om grunden för domarjäv i 13 kap. i rättegångsbalken, i enlighet med vad som föreskrivs i 11 § i fastighetsbildningslagen. Enligt 2 § 3 mom. i grundlagen ska all utövning av offentlig makt bygga på lag.

RP 89/2018 rd

Lagen om Lantmäteriverket innehåller bestämmelser om Lantmäteriverkets uppgifter, organisation, ledning och beslutsfattande. I 2 § i den gällande lagen anges uppgifterna för Lantmäteriverket, som hör till jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde. Lantmäteriverket är sedan början av 1990-talet ett chefsstyrt ämbetsverk där generaldirektören i egenskap av chef ensam avgör de förvaltningsärenden som hör till Lantmäteriverket. Föreskrifter om delegering av beslutanderätten till andra tjänstemän vid Lantmäteriverket finns i Lantmäteriverkets arbetsordning, som generaldirektören är bemyndigad att fastställa enligt lagen om Lantmäteriverket. Förvaltningsorten för Lantmäteriverkets centralförvaltning är Helsingfors, men nätverket av verksamhetsställen och servicepunkter täcker hela landet. Enligt den gällande lagen utfärdas bestämmelser om Lantmäteriverkets servicepunkter genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. På Åland finns en egen servicepunkt.

Till Lantmäteriverkets uppgifter hör sedan början av 2015 att verkställa fastighetsförrättningar, uppdatera fastighetsuppgifter, producera geografiska datamängder, sörja för lagfarter och inteckningar, främja forskning kring geografisk information, utveckla informationssystem och producera andra informationsförvaltningstjänster för statens övriga ämbetsverk.

Genom den lag om Lantmäteriverket som trädde i kraft vid ingången av 2014 förnyades verkets organisation så att Lantmäteriverket blev underställt centralförvaltningen, vars verksamhetsställe finns i Helsingfors. Lantmäteriverket hade vid denna tidpunkt tre verksamhetsenheter, nämligen produktionsenheten, enheten för stödfunktioner och enheten för allmän förvaltning. Lantmäteriverket hade sammanlagt 35 servicepunkter runt om i landet.

De uppgifter i fråga om informationstjänst och geografisk information som hör till jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde koncentrerades i början av 2015 till Lantmäteriverket, i enlighet med riktlinjerna i statsrådets principbeslut om en totalreform av statens forskningsinstitut och forskningsfinansiering. Vid denna tidpunkt blev centralen för geografisk information en ny verksamhetsenhet i Lantmäteriverkets organisation, och den har skött det tidigare Geodetiska institutets forskningsuppgifter och uppgifter i samband med utvecklingen av infrastrukturen för geografisk information. Samtidigt ombildades Lantmäteriverkets stödfunktioner till it-servicecentralen. De utvecklingsuppgifter inom informationsteknik som hörde till den tidigare informationstjänstcentralen vid jord- och skogsbruksministeriet och som överförts till Lantmäteriverket införlivades i it-servicecentralens verksamhet. Antalet servicepunkter minskades inte i detta sammanhang, utan Lantmäteriverket fick nya verksamhetsställen utöver det befintliga nätverket av servicepunkter. Dessa omfattande reformer genomfördes genom den lag om ändring av lagen om Lantmäteriverket (580/2014) som trädde i kraft den 1 januari 2015. Samtidigt föreskrevs det också att informationstjänstcentralen och Geodetiska institutet skulle läggas ner.

Generaldirektören ansvarar med bistånd av centralförvaltningen för ledningen av Lantmäteriverket, den strategiska planeringen, upprätthållandet av enhetliga förfaranden och god kvalitet, enhetligheten inom verket och planeringen på verksamhetsnivå. Generaldirektören beslutar även om utfärdandet av andra föreskrifter som hör till Lantmäteriverkets behörighet. Lantmäteriverkets centralförvaltning är en strategisk enhet bestående av cirka tio personer som lyder direkt under generaldirektören. Lantmäteriverket har huvudsakligen regional verksamhet och även cheferna arbetar i regel utanför huvudstadsregionen. Antalet chefer har minskats avsevärt sedan 2014. De elektroniska förvaltningsprocesserna gör att ledningen och chefsarbetet kan skötas från vilken ort som helst. Centralförvaltningens styrning av den övriga organisationen sker på en strategisk nivå.

De strategiska utvecklingsinitiativen spelar en central roll i utvecklingen av Lantmäteriverkets verksamhet. De har organiserats i form av projekt som stöds av de riksomfattande verksam-

hetsenheterna och av tjänster som Lantmäteriverket köpt utifrån. Fastighetsförrättningar, inskrivningsärenden, kartproduktion och annan operativ och produktionsmässig verksamhet sker vid produktionsenheten, medan informationsförvaltning, utveckling och stöd till produktionen hör till stödfunktionerna. Den allmänna förvaltningen ansvarar för personaladministration, ekonomi, lokaler, kommunikation och rättstjänster, medan centralen för geografisk information ansvarar för forskningsverksamheten. De mål som gällde ekonomin och enhetligare verksamhetssätt och som fastställdes inför den omorganisering 2014 som ligger till grund för den nuvarande organisationsstrukturen har uppnåtts, och produktiviteten har årligen förbättrats med 5–6 procent. Avgifterna för fastighetsförrättningar sänktes den 1 januari 2018. Det faktum att avgifterna har sänkts trots att den allmänna kostnadsnivån har stigit beror framför allt på att Lantmäteriverkets processer har blivit effektivare. Övergången till ett riksomfattande arbetssätt har haft stor inverkan på verkets produktivitet.

Ett av de centrala målen för den utredning om sammanslagningen av Livsmedelssäkerhetsverket och Landsbygdsverket som offentliggjordes den 14 september 2016 var att klargöra rollerna och ansvaret när det gäller produktionen av de informationsförvaltningstjänster som Landsbygdsverket och Livsmedelssäkerhetsverket behöver, och att på så sätt minska riskerna i samband med utvecklingen av informationssystemen. Enligt det framlagda alternativet och genom det sammanslagningsprojekt som jord- och skogsbruksministeriet inledde den 15 februari 2017 överförs rollen som informationstjänstcentral från Lantmäteriverket till det nya ämbetsverk som inrättas till den del det är fråga om tjänster som produceras för bland annat Naturresursinstitutet och jord- och skogsbruksministeriet. Från och med början av 2019 ska Lantmäteriverket endast ha hand om sin egen informationsförvaltning, som dessutom ursprungligen byggdes upp separat från ovannämnda informationssystem.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Det föreslås att den nuvarande lagen om Lantmäteriverket, som utfärdades den 13 december 2013 och trädde i kraft vid ingången av 2014, ska upphävas och en ny lag utfärdas. Vid reformen förblir Lantmäteriverkets lagstadgade uppgifter oförändrade, med undantag för de uppgifter som överförs från Lantmäteriverket till det nya ämbetsverk som ska bildas av Livsmedelssäkerhetsverket och Landsbygdsverket genom en separat lag.

Propositionen syftar till att förenkla den förvaltningsstruktur som föreskrivs genom lag, så att Lantmäteriverket blir en tydligare helhet när det gäller verksamheten och ansvarsfördelningen och så att verksamheten får större samhällelig effekt och blir mer kostnadseffektiv. Målet är också att lantmäteriverksamheten och den geografiska informationen och dess aktörers perspektiv i allt högre grad ska bli utgångspunkt för myndighetsarbetet samt att förbättra förutsättningarna för digitalisering inom sektorn och att bidra till att förnya arbetssätten och utveckla verksamhetskulturen genom att utveckla ny teknik.

Det föreslås att man för Lantmäteriverkets del övergår från en detaljerad reglering på lagnivå till en mer allmän reglering. Målet är att skapa en ämbetsverksstruktur som säkerställer att uppgifterna sköts utan avbrott på ett högklassigt sätt som uppfyller de krav som gäller de lagstadgade lantmäteriuppgifterna och uppgifterna vid centralen för geografisk information. Samtidigt måste även en fortsatt vetenskaplig forskning av hög kvalitet säkerställas. Till exempel föreslås det att bestämmelserna om Lantmäteriverkets indelning i verksamhetsenheter i fortsättningen ska ingå i verkets arbetsordning. Med hjälp av en sådan enklare regleringsmodell blir det smidigare att justera organisationsstrukturen eller att göra mer omfattande änd-

ringar i den. Det föreslås att den mycket detaljerade uppgiftsförteckning som ingår i 2 § i den gällande lagen om Lantmäteriverket överförs till en förordning av statsrådet.

Förutom en allmän förenkling av lagstiftningen är det resultatansvar som Lantmäteriverkets högsta ledning har ett viktigt skäl för att inte längre ha detaljerade bestämmelser om kundservicen på lagnivå, utan att i stället låta Lantmäteriverket bestämma om detta. Överföringen ger den ansvariga ledningen bättre förutsättningar att genomföra fastställda riktlinjer. Ett mindre tungt regelverk och en ändring av författningsnivån gör det också möjligt för Lantmäteriverkets högsta ledning att uppfylla resultatansvaret i större utsträckning.

Syftet med lagändringen är dessutom att i lagstiftningen beakta de ändringar som det ovan nämnda inrättandet av Livsmedelsverket ger upphov till i lagen om Lantmäteriverket.

3.2 De viktigaste förslagen

Det föreslås att en ny lag om Lantmäteriverket stiftas genom vilken allmänna bestämmelser utfärdas om Lantmäteriverkets uppgifter på det sätt som avses i 119 § 2 mom. i grundlagen. Mer detaljerade bestämmelser om Lantmäteriverkets förfaranden, organisation, funktioner och uppgifter ska utfärdas genom förordning av statsrådet och genom föreskrifter som Lantmäteriverkets generaldirektör utfärdar med stöd av sina befogenheter, till exempel i arbetsordningen. Bland annat slopas den nuvarande detaljerade förteckningen över Lantmäteriverkets uppgifter på lagnivå. Behörigheten att bestämma om Lantmäteriverkets servicepunkter överförs från jord- och skogsbruksministeriet, som för närvarande utfärdar en förordning om detta, till Lantmäteriverkets generaldirektör, som fattar ett administrativt beslut i frågan. Samtidigt upphävs jord- och skogsbruksministeriets förordning om Lantmäteriverkets servicepunkter (1119/2013).

Det föreslås att Livsmedelssäkerhetsverket och Landsbygdsverket från och med den 1 januari 2019 slås samman till ett nytt centralt ämbetsverk, som hör till jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde. Det nya ämbetsverket ska ta över Livsmedelssäkerhetsverkets och Landsbygdsverkets verksamhet. Livsmedelssäkerhetsverket och Landsbygdsverket upphör att existera i sin nuvarande form. Till det nya ämbetsverket överförs de uppgifter vid Lantmäteriverkets it-servicecentral som är knutna till produktionen av det nya ämbetsverkets informationsförvaltningstjänster. Till ämbetsverket överförs dessutom den roll som informationstjänstcentral som Lantmäteriverkets it-servicecentral har i förhållande till övriga ämbetsverk och inrättningar inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde. Det föreslås att även de ändringar som den ovannämnda ämbetsverksreformen medför införs i lagen om Lantmäteriverket.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Den föreslagna lagen gör det möjligt att ytterligare förbättra produktiviteten i lantmäteriförrättningarna och inskrivningsärendena, och den främjar även en minskning av de regionala skillnaderna i servicenivån. Lagen medför inga direkta extra kostnader för Lantmäteriverket eller för verkets kunder eller intressentgrupper.

Lantmäteriverkets offentligrättsliga prestationer prissätts till självkostnadspris enligt principen om självkostnadsvärde i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). I och med att Lantmäteriverkets verksamhet effektiviseras minskar den arbetstid som används per tjänst eller produkt, varvid nyttan att detta tillkommer medborgarna och andra kunder, eventuellt i

form av lägre avgifter. Genom att effektivisera verksamheten är det möjligt att åstadkomma produktivetsbesparingar.

De ekonomiska konsekvenser som en sammanslagning av Livsmedelssäkerhetsverket och Landsbygdsverket eventuellt får för Lantmäteriverket orsakas i praktiken av lagstiftningen om inrättandet av det nya ämbetsverket. Vissa avtal som gäller både Lantmäteriverket och sådana funktioner som enligt förslaget ska flyttas bort från verket kan behöva omförhandlas eller i övrigt justeras. Utvecklingen av organisationen, sammanslagningen av administrativa informationssystem och program, utvecklingen av gemensamma serviceprocesser och samordningen av lönesystemen påverkar inte Lantmäteriverkets kostnader.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

I likhet med de redan delvis uppnådda, ursprungliga målen för den lag om Lantmäteriverket som trädde i kraft vid ingången av 2014, bidrar de nu föreslagna ändringarna till att förvaltningen och den inre organisationen lättas upp och effektiviseras ytterligare. I och med att det blir möjligt att införa bestämmelser om servicepunkter och produktionsprocesser i arbetsordningen och genom föreskrifter som utfärdas av generaldirektören, kan det resultatansvariga, centrala ämbetsverket anpassa sig till och reagera på förändringar i omvärlden på ett smidigare sätt än i dag. Övergången från den detaljerade regleringen om Lantmäteriverket till en mer allmän reglering ligger i linje med regeringsprogrammets mål att avveckla normer och lätta upp förvaltningen. Ändringen av lagen om Lantmäteriverket påverkar inte verkets lagstadgade uppgifter och tjänster och inte heller uppgifterna för de kommunala myndigheterna eller för andra myndigheter inom den offentliga förvaltningen eller fördelningen av uppgifterna.

4.3 Samhälleliga konsekvenser

Som helhet stöder och motsvarar den föreslagna reformen de nuvarande allmänna och gemensamma förvaltningspolitiska principerna. För Lantmäteriverkets del främjar en mer flexibel förvaltningslag den framtida utvecklingen av förvaltningen och organisationen. Informationslagren kan utnyttjas bättre i samhället när funktioner i framtiden till exempel kan organiseras internt utan att detta förutsätter några ändringar i lagstiftningen. Propositionen har inga miljörelaterade eller språkpolitiska konsekvenser och inte heller några konsekvenser för medborgarnas ställning eller likabehandling, för jämställdheten mellan män och kvinnor eller för kommunernas ekonomi.

4.4 Konsekvenser för personalen

Den föreslagna lagen bedöms inte få några direkta konsekvenser för personalen. Indirekt kan reformen leda till att behovet av personal minskar i och med att skötseln av uppgifterna effektiviseras. Inom Lantmäteriverket har det minskade personalbehovet generellt kunnat mötas genom att de stora åldersklasserna har gått i pension och det riksomfattande verksamhetsområdet har utnyttjats. Det riksomfattande verksamhetsområdet, utnyttjandet av teknik och införandet av elektronisk kommunikation gör det lättare att vid behov flytta personalen till nya arbetsuppgifter på den egna hemorten.

Från Lantmäteriverket överförs personal motsvarande cirka 128 årsverken till det nya ämbetsverk som ska bildas av Livsmedelssäkerhetsverket och Landsbygdsverket. Personalen överförs som så kallade gamla arbetstagare. De personer som överförs från Lantmäteriverket är huvudsakligen i arbetsavtalsförhållande. Den visstidsanställda personalens andel av den personal som överförs är cirka 17 procent. Bestämmelserna om överföringen ingår i lagstiftningen om inrättandet av det nya ämbetsverket.

5 Beredningen av propositionen

Lagförslaget har beretts vid jord- och skogsbruksministeriet utifrån en förslagspromemoria som utarbetats av Lantmäteriverket.

Yttranden om utkastet till proposition begärdes av följande instanser: finansministeriet, justitieministeriet, Lantmäteriverket, Landsbygdsverket, Livsmedelssäkerhetsverket och dataombudsmannens byrå.

6 Samband med andra propositioner

Lagen om Lantmäteriverket har samband med den lagstiftning om en sammanslagning av Livsmedelssäkerhetsverket och Landsbygdsverket som är under beredning. Avsikten är att lagen ska träda i kraft samtidigt som lagstiftningen om sammanslagningen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1 §. Ansvarsområde. Paragrafen innehåller bestämmelser om Lantmäteriverkets ansvarsområde och administrativa ställning. Enligt 1 mom. omfattar Lantmäteriverkets ansvarsområde verksamhet med anknytning till register som behövs för att trygga fastighetsägande, besittning av fastigheter och andra registerenheter, kreditgivningssystemet och positionering. Till ansvarsområdet hör även främjande av den geografiska informationens interoperabilitet och användning samt forskning på geodataområdet och inom fastighetssektorn.

Med andra registerenheter och register som behövs för att trygga kreditgivningssystemet avses i bestämmelsen bland annat olika typer av registerenheter som ska antecknas i det elektroniska lägenhets- och lokaldatasystem som är under beredning. Registreringen av dessa enheter skapar förutsättningar för elektronisk kommunikation och elektroniska tjänster, såsom elektronisk handel med bostadsaktier och förvaltning av säkerheter och bostadsaktiebolag. Bestämmelsen gäller även bland annat enheter som antecknas i annan form än fastigheter i fastighetsregistret.

I 2 mom. definieras Lantmäteriverkets administrativa ställning. Lantmäteriverket hör till jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde och har hela landet som sitt verksamhetsområde.

2 §. Uppgifter. I paragrafen föreskrivs det om Lantmäteriverkets huvudsakliga uppgifter inom verkets ansvarsområde. Uppgifterna motsvarar i huvudsak Lantmäteriverkets nuvarande uppgifter. I bestämmelsen tas på allmän nivå in sådana uppgifter för Lantmäteriverket som det inte föreskrivs om någon annanstans i lag.

RP 89/2018 rd

Lantmäteriverkets uppgift är att inom sitt ansvarsområde sörja för fastighetsbildnings- och ägoregleringsverksamheten samt bedriva vetenskaplig forskning och utveckling framför allt inom fastighetssektorn och på geodataområdet. Vidare ska Lantmäteriverket sörja för grunden för positionering, det vill säga producera grundläggande geografisk information, koordinat- och referenssystem och sakkunnigtjänster som kan användas i det samhälleliga beslutsfattandet och i myndigheternas verksamhet samt av medborgare, företag och andra sammanslutningar. Med tanke på den egna verksamheten ska Lantmäteriverket sörja för att nödvändiga register finns att tillgå och för att det sker en allmän utveckling inom det egna fackområdet samt delta i internationellt samarbete på området. Att sörja för register avser i detta sammanhang bland annat att fatta beslut om registrering och att vidta andra myndighetsåtgärder som gäller registren samt att på annat sätt behandla de uppgifter som ingår i registren.

På andra ställen i lagstiftningen föreskrivs det om vissa andra offentliga förvaltningsuppgifter som hör till Lantmäteriverket och framför allt om uppgifter som omfattar utövning av offentlig makt. I fastighetsbildningsuppgifterna ingår alla uppgifter som föreskrivs i fastighetsbildningslagen (554/1995), vilka dessutom omfattar nyskifte i form av ägoreglering. I Lantmäteriverkets uppgifter ingår de förrättningar som ska anses utgöra lantmäteri- eller fastighetsförrättningar och som föreskrivs i speciallagstiftning, såsom lagen om enskilda vägar (358/1962), landsvägslagen (503/2005), banlagen (110/2007), gruvlagen (621/2011) och lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977), i enlighet med vad som föreskrivs i dessa lagar. Dessutom ska Lantmäteriverket, liksom tidigare, sköta de uppgifter som jord- och skogsbruksministeriet särskilt bestämmer.

Lantmäteriverket har i enlighet med 2 § 1 mom. 4 punkten i den gällande lagen om Lantmäteriverket skött uppgiften som it-servicecentral för jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde sedan början av 2015. Det har producerat informationsförvaltningstjänster och bistått ämbetsverk, inrättningar och organ som sköter offentliga uppgifter när de behöver informationsförvaltningstjänster. Det är fråga om en uppgift som tidigare hörde till jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral. Ovannämnda uppgifter överförs i början av 2019 till det nya ämbetsverk som bildas av Livsmedelssäkerhetsverket och Landsbygdsverket och som är underställt jord- och skogsbruksministeriet, varför de inte längre kommer att höra till Lantmäteriverkets uppgifter.

I 2 § 2 mom. i den gällande lagen om Lantmäteriverket finns mycket detaljerade bestämmelser om de uppgifter som hör till centralen för geografisk information. Bestämmelsen motsvarar den förordning om Geodetiska institutet som upphävdes den 1 januari 2015, vars innehåll i praktiken överfördes som sådant till lagen om Lantmäteriverket i och med att Geodetiska institutet införlivades i Lantmäteriverket. Bestämmelsen är onödigt detaljerad på lagnivå med beaktande av 119 § 2 mom. i grundlagen, och det är inte till denna del fråga om uppgifter som omfattar utövning av offentlig makt, utan forskning. Det föreslås därför att denna bestämmelse flyttas till en av statsrådet utfärdad förordning om Lantmäteriverket.

3 §. *Lantmäteriverkets organisation och ledning.* I paragrafen finns bestämmelser om grunderna för Lantmäteriverkets organisation och ledningssystem. Organisationen ska bestå av riksomfattande, resultatansvariga enheter som är underställda Lantmäteriverkets centralförvaltning och av funktioner som omfattar Lantmäteriverkets hela ansvarsområde. Mer detaljerade bestämmelser om enheternas chefer och behörighetskraven i fråga om dem ska utfärdas genom förordning av statsrådet. I 1 mom. anges också att Lantmäteriverket ska ha en centralförvaltning vars förvaltningsort är Helsingfors. På Åland ska det liksom tidigare finnas en egen servicepunkt.

RP 89/2018 rd

I 2 mom. föreskrivs det om generaldirektörens ställning och uppgifter. Lantmäteriverket ska ledas av en generaldirektör med bistånd av centralförvaltningen. Generaldirektören ansvarar för verksamhetens resultat och effektivitet.

Enligt förslaget ska bestämmelser om Lantmäteriverkets servicepunkter inte längre utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet, utan de ska ingå i verkets arbetsordning. Behovet av servicepunkter påverkas bland annat av att de cirka 72 000 personliga besök som för närvarande årligen görs vid servicepunkterna runt om i Finland förväntas minska avsevärt under de kommande åren. Den elektroniska kommunikationen och de ärenden som på traditionellt sätt sköts per post har ökat vid Lantmäteriverket, och denna utveckling bedöms fortsätta.

Generaldirektören ansvarar för Lantmäteriverkets resultat. Detta har även omfattat befogenheten att utnämna personal. Det är motiverat att även överföra befogenheten att bestämma om servicepunkternas placering och antal till generaldirektören, både med beaktande av den operativa ledningens ansvar och för att förenkla det administrativa förfarandet. De regionala riktlinjerna för servicepunkterna och verksamhetsstälernas placering ska dock även i fortsättningen behandlas i statsrådets koordineringsgrupp för regionalisering, och de ska även diskuteras med det ministerium som ansvarar för resultatstyrningen.

4 §. Utnämning av generaldirektören. Om utnämning av generaldirektören föreskrivs i 3 § 1 mom. i statsrådets gällande förordning om Lantmäteriverket (1082/2013). Det föreslås att bestämmelsen flyttas till 4 § i lagen. Enligt bestämmelsen utnämns generaldirektören av statsrådet.

5 §. Beslutanderätt. I paragrafen föreskrivs det om beslutanderätten inom Lantmäteriverket. I fråga om generaldirektörens uppgifter och användande av beslutanderätten motsvarar bestämmelserna 6 § i den gällande lagen, som handlar om beslutsfattandet i förvaltningsärenden. Generaldirektören avgör de ärenden som hör till Lantmäteriverket, om det inte föreskrivits eller genom arbetsordningen bestämts att någon annan ska avgöra dem. Generaldirektören får i enskilda fall överta avgörandet av ett ärende som enligt arbetsordningen annars skulle avgöras av en underlydande tjänsteman. Generaldirektören har rätt att överta avgörandet av ett ärende i det fall att han eller hon har överfört beslutanderätten i ärendet till en annan tjänsteman vid Lantmäteriverket. Generaldirektören ska avgöra ärenden på föredragning av en behörig tjänsteman, om inte något annat föreskrivs i arbetsordningen i fråga om vissa typer av ärenden. Bestämmelser om utnämningen av generaldirektörens ställföreträdare utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 §. Ingående av avtal och genomförande av utredningar. I paragrafen finns bestämmelser om anskaffning av finansiering och tjänster som stöder Lantmäteriverkets verksamhet. I 1 mom. föreskrivs det om Lantmäteriverkets rätt att ingå avtal för att sköta sådana uppgifter som hör till verkets ansvarsområde. Dessa är forsknings-, utrednings- och statistikuppgifter samt genomförande av forskningsprogram. Lantmäteriverket får skaffa de tjänster som verket behöver för att utföra sina uppgifter av andra aktörer, såsom universitet, yrkeshögskolor, forskningsinstitut, Statistikcentralen eller privata aktörer. Om det är fråga om förvaltningsuppgifter som föreskrivits för Lantmäteriverket får uppgifterna inte delegeras till en annan aktör genom avtal. Sakkunnigtjänster får skaffas inom ramen för budgeten.

Lantmäteriverket kan även med stöd av 2 mom. med stöd av ett avtal som ingåtts med en kommun sköta uppgifter som föreskrivits eller bestämts för kommunens fastighetsingenjör. Vidare ska verket framställa statistik över sitt ansvarsområde, om inte uppgiften hör till någon annan myndighet, till exempel Statistikcentralen.

RP 89/2018 rd

Om Lantmäteriverkets rätt att ta emot donationer föreskrivs inte längre i lag. Rättsläget förblir dock oförändrat. Donationer som Lantmäteriverket tar emot får generellt sett inte riskera ett opartiskt och objektivt utförande av myndighetsuppgifterna. I enlighet med 23 § i lagen om statsbudgeten (423/1988) utfärdas bestämmelser om mottagande av donationer i 72 d § i förordningen om statsbudgeten (1243/1992).

7 §. Avgifter för prestationerna. Paragrafen innehåller bestämmelser om avgifterna för Lantmäteriverkets prestationer. Paragrafens 1 och 2 mom. motsvarar 14 § i den gällande organisationslagen. Däremot föreslås det att bestämmelsen i den gällande lagens 14 § 3 mom. om avgifter för prestationer som utförs av it-servicecentralen, som betjänar myndigheter inom förvaltningsområdet, ska upphävas eftersom det föreslås att de uppgifter som hör till Lantmäteriverkets it-servicecentral från och med början av 2019 ska överföras till det nya ämbetsverk som ska bildas av Livsmedelssäkerhetsverket och Landsbygdsverket.

8 §. Förande av talan. Paragrafen innehåller bestämmelser om förande av talan vid domstolar och andra myndigheter i ärenden som gäller Lantmäteriverket. Paragrafen motsvarar 12 § i den gällande lagen om Lantmäteriverket.

9 §. Behandling av förvaltningsklagan och skadeståndsärende. Med förvaltningsklagan avses en anmälan till en högre myndighet eller en tillsynsmyndighet om att den myndighet, tjänsteman eller anställd som är föremål för klagan har agerat felaktigt eller lagstridigt. En klagan kan också rikta sig mot en myndighets, tjänstemans eller anställds underlåtenhet att agera eller försummelse av tjänsteuppdrag. På avgöranden i ärenden som gäller klagan och på delgivningen av avgörandena tillämpas allmänt förvaltningslagen (434/2003). Bestämmelserna gäller egentlig förvaltningsklagan och skrivelser som kan anses utgöra sådan. Enligt 1 mom. ska förvaltningsklagan som har anförts över Lantmäteriverkets eller dess tjänstemäns eller anställdas verksamhet avgöras av Lantmäteriverkets generaldirektör. Detta är fallet även när klagan har riktats till jord- och skogsbruksministeriet. Generaldirektören kan i arbetsordningen delegera sin beslutanderätt när det gäller förvaltningsklagan till en tjänsteman i *centralförvaltningen*.

I 2 mom. föreskrivs det om behandlingen av en förvaltningsklagan som anförts över generaldirektörens eller dennes ställföreträdarens verksamhet. Med generaldirektörens ställföreträdare avses i bestämmelsen alla tjänstemän som utsetts till ställföreträdare, oberoende av ställföreträdarordning. En förvaltningsklagan som anförts över dessa personers verksamhet ska alltid behandlas av jord- och skogsbruksministeriet. Jord- och skogsbruksministeriet behandlar endast en förvaltningsklagan som uttryckligen och entydigt handlar om generaldirektörens eller dennes ställföreträdarens verksamhet.

I 3 mom. föreskrivs det att Lantmäteriverket ska meddela ett skriftligt beslut när det behandlar ett ersättningsanspråk som grundas på en sak- eller förmögenhetsskada och som gäller en skada som uppkommit i samband med en lantmäteriförrättning eller på grund av fel eller brister i ett register som förs av Lantmäteriverket. Lantmäteriverkets beslut får inte överklagas. Med detta avses behandlingen av ersättningsanspråk som gäller skador som orsakats av åtgärder enligt fastighetsbildningslagen (554/1995), inskrivningsärenden som avses i jordabalken (540/1995) eller registeranteckningar om sådana uppgifter som avses i 3 § i lagen om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster (453/2002). I praktiken tillämpas detta förfarande redan i dag i ovannämnda fall, men en informativ bestämmelse klargör förfarandet i och med att det i lagen införs en tydlig bestämmelse om besvärshänsyn. Ändring i Lantmäteriverkets beslut får inte sökas genom besvär. Den som är missnöjd med ett beslut får väcka talan mot staten i tingsrätten i enlighet med vad som föreskrivs i fråga om tvistemål. Lantmäteriverket ska underrätta den sökande om denna möjlighet i samband med att ersättningsbeslutet

RP 89/2018 rd

meddelas. Samma förfarande gäller även vid ersättning av skada vid inskrivningsärenden som gäller fastigheter i de situationer och förfaranden som avses i 7 kap. 4 § och 13 kap. 6–8 § i jordabalken (540/1995).

10 §. Närmare bestämmelser och föreskrifter. I 1 mom. ingår ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda mer detaljerade bestämmelser om Lantmäteriverkets ledning, beslutsfattande, uppgifter, personal, generaldirektörens ställföreträdare, behörighetskrav i fråga om tjänster, titlar och tillsättande av tjänster.

I 2 mom. ingår ett bemyndigande att i Lantmäteriverkets arbetsordning meddela närmare föreskrifter om hur Lantmäteriverkets funktioner och uppgifter ska ordnas samt om verkets verksamhetsställe, servicepunkter och beslutanderätt. Lantmäteriverkets arbetsordning ska fastställas av generaldirektören och publiceras i Finlands författningssamling.

11 §. Ikraftträdande. Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2019.

Enligt 2 mom. upphävs genom lagen den gällande lagen om Lantmäteriverket (900/2013) med ändringar.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Avsikten är att utfärda en ny förordning om Lantmäteriverket med stöd av 10 § i den nya lagen om Lantmäteriverket. Förordningen ska innehålla mer detaljerade bestämmelser om Lantmäteriverkets ledning, beslutsfattande, uppgifter, personal, generaldirektörens ställföreträdare, behörighetskrav i fråga om tjänster, titlar och tillsättandet av tjänster.

3 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt 119 § 2 mom. i grundlagen ska de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. Grunderna för statens regional- och lokalförvaltning ska likaså bestämmas genom lag. Med de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ avses i bestämmelsen närmast enhetens namn, ansvarsområde, huvudsakliga uppgifter och befogenheter.

En stor del av Lantmäteriverkets uppgifter omfattar utövning av offentlig makt, varför grundläggande bestämmelser om verkets uppgifter, interna organisation och ledningssystem ska ingå i den föreslagna lagen om Lantmäteriverket. Den nya lag som ska stiftas om Lantmäteriverket påverkar inte jämställdheten mellan könen, likabehandlingen eller de språkliga minoriteternas ställning.

Eftersom verksamhetsområdet för Lantmäteriverkets enheter sedan 2014 är hela landet, har verket inte längre några regionala eller lokala förvaltningsmyndigheter i traditionell bemärkelse. Enheten för produktion har med stöd av bestämmelserna om arbetsledningen haft avgränsade serviceområden.

Även bestämmelsen i 7 § i förvaltningslagen bör beaktas. Enligt den ska Lantmäteriverkets interna organisation och funktioner om möjligt ordnas så att den som vänder sig till Lantmäteriverket får behörig service och så att Lantmäteriverket kan sköta sin uppgift med gott resultat.

RP 89/2018 rd

Tillgången till tjänster har tryggats med hjälp av servicenätets struktur genom att Lantmäteriverkets nuvarande nätverk av servicepunkter (35 stycken) förblir oförändrat vid organisationsreformen och genom att man i allt större utsträckning erbjuder elektroniska tjänster och telefonservice. Servicepunkterna fungerar i princip fortfarande enligt principen om full service. Målet för strukturen med ett enda ämbetsverk har också varit att göra Lantmäteriverkets verksamhet mer enhetlig.

Med stöd av vad som anförts ovan anser regeringen att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om Lantmäteriverket

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Ansvarsområde

Lantmäteriverkets ansvarsområde omfattar verksamhet med anknytning till register som behövs för att trygga fastighetsägande, besittning av fastigheter och andra registerenheter, kreditgivningssystemet och positionering. Till ansvarsområdet hör även främjande av den geografiska informationens interoperabilitet och användning samt forskning på geodataområdet och inom fastighetssektorn.

Lantmäteriverket finns inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde och har hela landet som sitt verksamhetsområde.

2 §

Uppgifter

Lantmäteriverket ska inom sitt ansvarsområde

- 1) sörja för fastighetsbildnings- och ägoregleringsverksamheten,
- 2) bedriva vetenskaplig forskning och utveckling,
- 3) sörja för grunden för positionering och för produktionen av grundläggande geografisk information samt producera sakkunnigtjänster för samhället,
- 4) sörja för att behövliga register förs,
- 5) sörja för den allmänna utvecklingen inom sitt fackområde och delta i det internationella samarbetet,
- 6) sköta de övriga uppgifter som verket har enligt vad som särskilt föreskrivs eller jord- och skogsbruksministeriet bestämmer.

3 §

Lantmäteriverkets organisation och ledning

Lantmäteriverkets organisation består av en centralförvaltning och av riksomfattande, resultatansvariga verksamhetsenheter som är underställda centralförvaltningen samt av funktioner som omfattar hela verket. Centralförvaltningens förvaltningsort är Helsingfors. På Åland finns en egen servicepunkt.

Lantmäteriverket leds av en generaldirektör med stöd från centralförvaltningen. Generaldirektören ansvarar för verksamhetens resultat och effektivitet.

RP 89/2018 rd

4 §

Utnämning av generaldirektören

Generaldirektören utnämns av statsrådet.

5 §

Beslutanderätt

Generaldirektören avgör de ärenden som hör till Lantmäteriverket, om inte något annat föreskrivs. Beslutanderätt som generaldirektören har får i arbetsordningen lämnas över till en annan tjänsteman. Generaldirektören får i enskilda fall överta avgörandet av ett ärende som annars enligt arbetsordningen skulle avgöras av en underlydande tjänsteman.

Ärenden avgörs efter föredragning, om inte något annat föreskrivs.

6 §

Ingående av avtal och genomförande av utredningar

Lantmäteriverket får ingå avtal om skötsel av sådana uppgifter som ingår i verkets ansvarsområde och om genomförande av forskningsprogram. Lantmäteriverket kan göra utredningar och undersökningar med anknytning till verkets ansvarsområde samt tillhandahålla andra sakkunnigtjänster mot avgift.

Lantmäteriverket kan med stöd av ett avtal som ingåtts med en kommun sköta uppgifter som det föreskrivits eller bestämts att kommunens fastighetsingenjör kan sköta.

7 §

Avgifter för prestationer

På avgifterna för Lantmäteriverkets prestationer tillämpas lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992), om inte annat föreskrivs någon annanstans.

När avgifterna för geografiska datamängder, publikationer och andra motsvarande prestationer som är ämnade för allmänt bruk bestäms kan kostnaderna för materialanskaffningen delvis eller helt lämnas obeaktade. Det är även möjligt att avstå från att ta ut en avgift.

8 §

Förande av talan

Lantmäteriverkets centralförvaltning kärar och svarar på statens vägnar samt bevakar hos domstol och myndigheter statens rätt och fördel i alla ärenden som gäller Lantmäteriverket.

9 §

Behandling av förvaltningsklagan och skadeståndsärende

Förvaltningsklagan som har anförts över Lantmäteriverkets eller dess anställdas verksamhet avgörs av generaldirektören efter föredragning.

En förvaltningsklagan som anförts över generaldirektörens eller dennes ställföreträdarens verksamhet avgörs av jord- och skogsbruksministeriet.

RP 89/2018 rd

Lantmäteriverket ska meddela ett skriftligt beslut i ett skadeståndsärende som gäller en skada som uppkommit i samband med en lantmåteriförrättning eller på grund av fel eller brister i ett register som förs av Lantmäteriverket. Beslutet får inte överklagas genom besvär, utan den som är missnöjd med beslutet kan väcka talan mot Lantmäteriverket i tingsrätten.

10 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om Lantmäteriverkets ledning, uppgifter och beslutsfattande samt generaldirektörens uppgifter, beslutanderätt och ställföreträdare utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet utfärdas även bestämmelser om Lantmäteriverkets personal och titlar.

I arbetsordningen meddelas närmare föreskrifter om hur Lantmäteriverkets funktioner och uppgifter ska ordnas samt om verkets verksamhetsställen, servicepunkter och beslutanderätt. Lantmäteriverkets arbetsordning fastställs av generaldirektören och publiceras i Finlands författningssamling.

11 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om Lantmäteriverket (900/2013).

Vad som någon annanstans i lagstiftningen föreskrivs om lantmåteribyråer gäller efter ikraftträdandet av denna lag Lantmäteriverket.

Helsingfors den 20 juni 2018

Statsminister

Juha Sipilä

Jord- och skogsbruksminister Jari Leppä